

គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា

Committee for Free and Fair Elections in Cambodia

ខ្មែរហ្វ្រេដ COMFREL

Vision : A democratic society that democratization in particular democratic elections are promoted and qualified to bring benefits to people.

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៤

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន

ស្តីពី

ការផ្តល់ពិន្ទុលើលទ្ធផលនៃការបំពេញ/អនុវត្តន៍គោលនយោបាយ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៥ ឆ្នាំទី៤

ផ្សព្វផ្សាយ

ដើម្បីឱ្យការបោះឆ្នោតមានគុណភាព ដែលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ប្រជាធិបតេយ្យ។

ឆ្នាំទី៤នៃនីតិកាលទី៥ រាជរដ្ឋាភិបាលដែលដឹកនាំដោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បានសម្រេចពេញលេញនូវការបំពេញ/អនុវត្តន៍គោលនយោបាយចំនួន០៦នៃ១៦ ចំណុចនៃគោលនយោបាយដែលមានស្ថិតិស្ថេរភាពរដ្ឋាភិបាល រួមមានដូចជា៖ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច៧%ក្នុងមួយឆ្នាំ ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងអត្រា០១%ក្នុងមួយឆ្នាំ ការបញ្ឈប់ការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ការកសាងគោលនយោបាយជាតិ ស្តីពីលំនៅដ្ឋាន ការរៀបចំគោលនយោបាយដឹកជញ្ជូនទីក្រុង និងការបង្កើតគោលនយោបាយជាតិ ស្តីពីមុខរបរ និងការងារ។

ចំណែកគោលនយោបាយចំនួន០៦ រាជរដ្ឋាភិបាលអនុវត្ត ឬ/និងសម្រេចបានខ្លះៗ គោលនយោបាយទាំងនោះមានដូចជា ការនាំអង្ករចេញបាន០១លានតោន ការរក្សាផ្ទៃនេសាទទឹកសាប ការចុះបញ្ជីដីធ្លី ប្រជាពលរដ្ឋទទួលសេវាទឹកស្អាត ការពង្រីកការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីពីបណ្តាញជាតិឱ្យដល់ភូមិ និងគោលដៅចំនួនទេសចរណ៍ពីក្រៅប្រទេសឆ្នាំ២០១៤។

ប៉ុន្តែគោលនយោបាយចំនួន០៤ រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្ត តែមិនអាចសម្រេចបាន ឬបានតិចតួចតាមការសន្យារបស់ខ្លួន។ គោលនយោបាយទាំងនោះមានដូចជា គោលនយោបាយការរក្សាផ្ទៃដីដែលគ្របដណ្តប់ដោយព្រៃឈើ ការកែលម្អផ្លូវលំជនបទ៣០០ ទៅ៤០០គីឡូម៉ែត្រក្នុង១ឆ្នាំ ការបន្តកសាងអនុវិទ្យាល័យឱ្យបានគ្រប់ឃុំ និងការដាក់ឱ្យដំណើរការរបបប្រាក់សោធននិវត្តន៍សម្រាប់កម្មករ និយោជិតក្នុងវិស័យឯកជន។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលមិនសម្រេចបានគោលនយោបាយ កសាងអនុវិទ្យាល័យឱ្យបានគ្រប់ឃុំដែលធ្លាប់សម្រេចបានខ្លះ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦។ យោងរបាយការណ៍ស្ថិតិ និងស្ថិតិស្ថេរភាពអប់រំសាធារណៈឆ្នាំ២០១៦-២០១៧ ចំនួនអនុវិទ្យាល័យបានចម្រុះចំនួន០៦ ដែលទំនងអាចត្រូវបានប្រែក្លាយទៅជាវិទ្យាល័យ។ ដូច្នោះក្នុងឆ្នាំ២០១៧ រាជរដ្ឋាភិបាល មិនអនុវត្តគោលនយោបាយបន្តកសាងអនុវិទ្យាល័យឱ្យបានគ្រប់ឃុំនោះទេ។

ការផ្តល់ពិន្ទុសម្រាប់ឆ្នាំទី៤ លើគោលនយោបាយដែលមិនមានស្ថិតិស្ថេរភាពរដ្ឋាភិបាល មានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន២១៤នាក់ (៣៨%ជាស្រ្តី) នៃ១០ខេត្ត/រាជធានី បានចូលរួមផ្តល់ពិន្ទុ ក្នុងនោះប្រមាណ១៧%ពេញចិត្ត ប្រមាណ៦០%ពេញចិត្តខ្លះ និងប្រមាណ២២%មិនពេញចិត្តនឹងលទ្ធផលការបំពេញ/អនុវត្តន៍គោលនយោបាយទាំងនោះ។ គួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរថា ក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំចុងក្រោយនៃការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ប្រជាពលរដ្ឋដែលបានផ្តល់ពិន្ទុមានប្រមាណ៦០% ពេញចិត្តខ្លះ (ឆ្នាំ២០១៥ ២០១៦ និងឆ្នាំ២០១៧)។ លទ្ធផលការផ្តល់ពិន្ទុនេះបង្ហាញថា

ចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលបានផ្តល់ពិន្ទុពេញចិត្តខ្លះក្នុងឆ្នាំ២០១៥ កើនដល់ប្រមាណ៦០% ដែលក្នុងឆ្នាំ២០១៤មានត្រឹមតែ ៣៨% ប៉ុន្តែមិនបានកើនឡើងបន្ថែមទៀតនៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់នោះឡើយ។ ផ្ទុយមកវិញ ចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលបានផ្តល់ ពិន្ទុពេញចិត្តបានធ្លាក់ចុះ ហើយចំនួនប្រជាពលរដ្ឋដែលបានផ្តល់ពិន្ទុមិនពេញចិត្តបានកើនវិញ។

បើពិនិត្យមើលថវិកាជាតិដែលបានគ្រោងចំណាយឆ្នាំ២០១៧ ចំនួន៥.០៤៦លានដុល្លារអាមេរិកវិញ រាជរដ្ឋាភិ បាលគ្រោងចំណាយលើវិស័យនីមួយៗគឺ សង្គមកិច្ចប្រមាណ២៨% សេដ្ឋកិច្ចប្រមាណ២៦% វិស័យការពារជាតិ សន្តិ សុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈចំនួនប្រមាណ១៧% វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅចំនួនប្រមាណ១០% និងចំណាយមិនទាន់ បែងចែកមានចំនួនប្រមាណ១៧% នៃថវិកាជាតិសរុប។ ហើយការចំណាយលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ចធ្លាក់ចុះប្រមាណ៣% នៃ ថវិកាថ្នាក់ជាតិ ខណៈដែលការចំណាយលើវិស័យផ្សេងទៀត កើនឡើងបន្តិចបន្តួច បើធៀបនឹងការចំណាយឆ្នាំ២០១៦។

សំរាប់ឆ្នាំទី៤នេះ ចំនួនសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាលបានថយចុះ យ៉ាងហោចណាស់ចំនួន០៣រូប ដែលត្រូវបានបញ្ចប់ ប្រឆាំងប្តូរតួនាទីពីសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល។ ចំណែកឯអនុរដ្ឋលេខាធិការកើនឡើងបន្ថែមទៀត។ ក្នុងរយៈពេល១១ខែ ឆ្នាំ ២០១៧ អនុរដ្ឋលេខាធិការចំនួន៣០រូបនៅតាមបណ្តាក្រសួងចំនួន១៦ ត្រូវបានតែងតាំងថ្មី និង១០រូបត្រូវបញ្ចប់តួនា ទី។ ក្នុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ ទីប្រឹក្សារាជរដ្ឋាភិបាលចំនួន០៧រូបដែលមានឋានៈស្មើនឹងសមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបាន តែងតាំងថ្មី និង០៦រូបផ្សេងទៀតត្រូវបានបញ្ចប់តួនាទី។ ដោយឡែក ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ២០១៧ រាជរដ្ឋាភិបាលដែលដឹក នាំ ដោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ធ្វើសេចក្តីព្រាងវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញមាត្រា១១៨ថ្មី ដែលដករដ្ឋលេខាធិការចេញពី សមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រី។ នីតិវិធីតែងតាំងរដ្ឋលេខាធិការ មិនត្រូវឲ្យមានការបោះឆ្នោតផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តពីរដ្ឋសភា ដែលតែងតាំងតាមសំណើរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីទៅព្រះមហាក្សត្រ។ ការដករដ្ឋលេខាធិការពីសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រីនឹងធ្វើ ឲ្យមានរូបភាពថា ចំនួនសមាជិកគណៈរដ្ឋមន្ត្រីមានការធ្លាក់ចុះ។ រដ្ឋលេខាធិការនឹងមិនមានកាតព្វកិច្ចទទួលខុសត្រូវចំពោះ រដ្ឋសភាផងដែរ។ បើទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ជាក់ស្តែងចំនួនរដ្ឋលេខាធិការមានចំនួនច្រើនដដែល ឬអាចនឹងកើនឡើង។ ការសង្កេតឃើញថា ការតែងតាំងតួនាទីអនុរដ្ឋលេខាធិការនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយសារតែគ្មានបទបញ្ញត្តិកំណត់ពីចំនួនអនុ រដ្ឋលេខាធិការ ចំនួនអនុរដ្ឋលេខាធិការនៃបណ្តាក្រសួងនានាមានការកើនឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបានចេញអនុក្រឹត្យចំនួន១.៥៧៩អនុក្រឹត្យ និងប្រកាសចំនួន៣៤៤ប្រកាស ក្នុងរយៈពេល១១ខែ ដូចគ្នានេះដែរ។ ប្រមាណ៤%នៃអនុក្រឹត្យទាំងនោះ ស្តីអំពីការធ្វើអនុបយោគទ្រព្យ សម្បត្តិសាធារណៈរបស់រដ្ឋទៅជា ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនរបស់រដ្ឋ និងការផ្ទេរឥណទានថវិកា។ ចំណែកអនុក្រឹត្យផ្សេងទៀត អំពីការជូនមេដាយ និងតែងតាំង ផ្ទេរភារកិច្ចមន្ត្រីរាជការជាដើម។

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋសភានីតិកាលទី៥ ដែលដឹកនាំដោយគណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា បាន និងកំពុងអនុវត្តគោល នយោបាយរបស់ខ្លួនដែលមាន០៤វិស័យធំៗ មានដូចជា៖ ១. ការការពារជាតិសន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ២. ការពង្រឹងរដ្ឋបាលសាធារណៈ វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ការពង្រឹងផ្នែកច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងការប្រឆាំងអំពើ ពុករលួយ ៣. ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និង៤. ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យអប់រំសុខាភិបាល ការងារ វប្បធម៌ និងសង្គមកិច្ច បានរយៈ ពេល០៤ឆ្នាំមកហើយ។ ការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់ ទី៣ កំណើនការងារ សមធម៌ និងប្រសិទ្ធភាពនៅកម្ពុជា។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង៖

១. លោក កន សារ៉ាង្ស	អ្នកសម្របសម្រួលផ្នែកអង្កេត	០១១ ៨៨ ៤៨ ៤០
២. លោក សៀន ប៊ុនរិទ្ធ	មន្ត្រីផ្នែកអង្កេត	០១១ ៥៣ ៥៣ ៥៤

បេសកកម្ម៖ បេសកកម្មរបស់ខុមហ្វ្រែល គឺជួយបង្កើតបរិយាកាសគួរជាទីពេញចិត្ត និងមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ទី១/ដើម្បីឱ្យមានដំណើរការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ តាមរយៈការបញ្ចុះបញ្ចូល តស៊ូមតិ ដើម្បីទទួលបាននូវក្របខ័ណ្ឌច្បាប់សមរម្យ, ការអប់រំដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់អ្នកបោះឆ្នោតអំពីសិទ្ធិ និងសកម្មភាពចូលរួមសង្កេតការណ៍របស់ពួកគេ ដែលអាចរារាំងនូវភាពមិនប្រក្រតី ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចមានការវាយតម្លៃលើដំណើរការ បោះឆ្នោតមួយដែលមិនលំអៀង និងមិនប្រកាន់បក្សពួក ទី២/ ដើម្បីឱ្យមានអត្ថន័យនៃដំណាក់កាលក្រោយពេលបោះឆ្នោត តាមរយៈការអប់រំ និងវេទិកាសាធារណៈក្នុងគោលបំណងជំរុញលើកទឹកចិត្ត ប្រជាពលរដ្ឋឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការនយោបាយ និងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានា ការតស៊ូមតិ/បញ្ចុះបញ្ចូលដើម្បីឱ្យមានការកែទម្រង់ ដំណើរការបោះឆ្នោតដែលបង្កើននូវគណនេយ្យភាព (ការទទួលខុសត្រូវ) របស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត ព្រមទាំងផ្តល់នូវរបាយការណ៍អង្កេតយ៉ាងទូលំទូលាយ និងឆាប់រហ័ស ដើម្បីអាចឱ្យមានការវាយតម្លៃមួយដែលមិនលំអៀង និងប្រកាន់បក្សពួក ទៅលើការបំពេញកម្មវិធីនយោបាយ និងដំណើរការអនុវត្តន៍ ការងាររបស់មន្ត្រីជាប់ឆ្នោត។